

Octan abirateronu (Zytiga®)

Octan abirateronu (zazwyczaj nazywany abirateronem) jest lekiem nowotworowym. Jest stosowany w leczeniu zaawansowanego raka prostaty.

Czym jest abirateron?

Octan abirateronu zazwyczaj jest nazywany abirateronem. Jest lekiem stosowanym w terapii hormonalnej. Abirateron jest stosowany w leczeniu [zaawansowanego raka prostaty](#). Jest podawany z [lekami sterydowymi w tabletkach](#), które mogą wspomagać łagodzenie niektórych skutków ubocznych.

Abirateron zazwyczaj podaje się razem z innymi rodzajami leków do terapii hormonalnej lub po nich.

Podane tutaj informacje najlepiej czytać w połączeniu z naszymi ogólnymi informacjami o [terapiach hormonalnych](#) i [rodzaju nowotworu](#), na który cierpi dana osoba.

Zespół onkologiczny objaśni leczenie przy użyciu tego leku oraz związane z nim możliwe skutki uboczne, zanim pacjent wyrazi [zgode](#) na jego zastosowanie.

Więcej informacji na temat leczenia

Niniejsze informacje są aktualne w momencie ich publikacji. Niekiedy jednak między kolejnymi redakcjami niniejszej broszury wiedza na temat opisanego tutaj leczenia lub jego skutków ubocznych może ulec zmianie.

W razie potrzeby uzyskania dodatkowych informacji na temat opisanego tu leczenia można porozmawiać z zespołem onkologicznym. Można też wejść na stronę [internetową elektronicznego kompendium leków \(electronic Medicines Compendium, eMC\)](#), w której znajdują się ulotki informacyjne dla pacjentów na temat poszczególnych leków.

Jak działa abirateron

Hormony to związki chemiczne wytwarzane przez ludzki organizm. Przekazują one informacje i pomagają kontrolować sposób działania komórek i organów. Leki podawane w ramach terapii hormonalnej zmieniają sposób wytwarzania hormonów lub ich działania w organizmie.

Aby nowotwór prostaty mógł się rozrastać, potrzebuje hormonu o nazwie testosteron. Testosteron w organizmie mężczyzny jest wytwarzany głównie przez jądra. Abirateron zmniejsza ilość testosteronu wytwarzanego przez organizm. W ten sposób spowalnia wzrost komórek nowotworowych.

W jaki sposób podaje się abirateron

Abirateron ma postać tabletek, które można przyjmować w domu. Pacjent otrzyma także leki sterydowe w tabletkach do codziennego zażywania. Zazwyczaj jest to steryd o nazwie prednizolon.

Podczas leczenia pacjent spotka się z kimś z zespołu onkologicznego, np.

- onkologiem,
- pielęgniarką specjalistą,
- specjalistą farmaceutą.

W niniejszej broszurze osoby te nazywamy odpowiednio: lekarzem, pielęgniarką lub farmaceutą.

Przyjmowanie tabletek abirateronu

Zespół onkologiczny omawia z pacjentem plan leczenia.

Tabletki należy przyjmować ściśle według zaleceń. Jest to ważne, gdyż dzięki temu można mieć pewność, że działają one możliwie najbardziej skutecznie. Należy pamiętać, aby:

- nie brać tabletek abirateronu podczas jedzenia,
- nie jeść 2 godziny przed przyjęciem tabletek i 1 godzinę po ich przyjęciu,
- połykać tabletki w całości, popijając je szklanką wody,
- nie przeżuwać, łamać ani rozkruszać tabletek,
- brać tabletki codziennie o tej samej porze.

Jeśli pacjent zapomniał zażyć abirateron lub lek sterydowy w tabletkach, powinien przyjąć normalną dawkę leku następnego dnia. Nie należy przyjmować podwójnej dawki leku. W razie nieprzyjęcia więcej niż 1 dawki leku należy niezwłocznie powiadomić o tym lekarza lub pielęgniarkę.

Inne kwestie dotyczące tabletek, o których należy pamiętać:

- Tabletki należy przechowywać w oryginalnym opakowaniu w temperaturze pokojowej, z dala od źródeł wilgoci, ciepła i bezpośredniego działania promieni słonecznych.
- Należy trzymać je w bezpiecznym miejscu, poza wzrokiem i zasięgiem dzieci.
- W razie wymiotów po wzięciu leku nie należy przyjmować dodatkowej dawki. Kolejną dawkę należy przyjąć o zwykłej porze.
- Przed wyczerpaniem tabletek należy postarać się o nową receptę oraz upewnić się, że ma się wystarczającą ilość leku na okres urlopu.
- Nie należy wyrzucać niewykorzystanych tabletek. Należy zwrócić je do apteki.

Zespół onkologiczny może także dać pacjentowi inne leki do zabrania do domu. Wszystkie leki należy przyjmować ściśle według zaleceń.

W nagłym przypadku może wystąpić konieczność zmiany ilości przyjmowanego prednizolonu. Lekarz poinformuje pacjenta o konieczności zmiany ilości leku. Nie należy przerywać kuracji którymkolwiek z przyjmowanych przez siebie leków, jeśli nie zalecił tego lekarz.

Skutki uboczne

Opisujemy tutaj najczęściej występujące skutki uboczne leczenia. Przedstawiamy również niektóre z rzadziej pojawiających się skutków ubocznych.

U jednego pacjenta mogą wystąpić niektóre z opisanych tu skutków ubocznych, jednak mało prawdopodobne jest, że wystąpią u niego one wszystkie. Pacjent może doświadczyć pewnych skutków ubocznych, również tych rzadziej występujących, których tu nie wymieniono.

Inne rodzaje leczenia nowotworu mogą wywołać inne skutki uboczne. Jeżeli pacjent jest również poddawany innemu leczeniu onkologicznemu, mogą u niego wystąpić inne skutki uboczne.

W trakcie leczenia pacjent będzie regularnie spotykać się z lekarzem, pielęgniarką lub farmaceutą. Zawsze należy ich informować o zaobserwowanych skutkach ubocznych. Personel medyczny może:

- przepisać leki, które pomogą ograniczyć większość skutków ubocznych,
- udzielić informacji na temat łagodzenia skutków ubocznych.

Większość skutków ubocznych można ograniczyć. Niekiedy jednak trudniej jest je kontrolować. Ważne jest, aby nie przerywać terapii hormonalnej bez poinformowania o tym swojego lekarza. Jeśli nie można ograniczyć skutków ubocznych, lekarz może zaproponować inny rodzaj terapii hormonalnej.

Poważne i zagrażające życiu skutki uboczne

Niektóre metody leczenia nowotworów mogą wywoływać poważne skutki uboczne. Czasami mogą one stanowić zagrożenie dla życia. Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta może wyjaśnić ryzyko wystąpienia takich skutków ubocznych u danego pacjenta.

Kontakt ze szpitalem

Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta przekaże pacjentowi całodobowe numery do szpitala. Jeśli pacjent poczuje się źle lub będzie potrzebować porady, może zadzwonić pod podane numery o dowolnej porze dnia lub nocy. Należy zapisać te numery w telefonie lub trzymać je w bezpiecznym miejscu.

Częste skutki uboczne

Zbieranie się płynów

Pacjent może przybrać na wadze, odczuwać duszność lub jego kostki i nogi mogą spuchnąć z powodu nagromadzenia się płynów. W razie zauważenia u siebie tych objawów należy powiadomić o tym pielęgniarkę lub lekarza. Dolegliwości związane z opuchlizną nóg i kostek można zmniejszać, kładąc nogi wyżej na podnóżku lub poduszce.

Niski poziom potasu we krwi

Przyjmowanie abirateronu może spowodować obniżenie się poziomu potasu we krwi. Aby sprawdzać poziom potasu u pacjenta, jego krew będzie regularnie badana pod tym kątem.

Jeśli poziom ten będzie bardzo niski, może być potrzebne leczenie i lekarz może zarządzić przerwanie przyjmowania abirateronu. Objawy niskiego poziomu potasu obejmują:

- osłabienie,
- drżenie mięśni,
- uczucie, że serce bije mocniej lub szybciej niż zwykle.

W razie wystąpienia wyżej wymienionych objawów należy natychmiast skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod całodobowy numer telefonu.

Ryzyko infekcji

Abirateron może zwiększyć podatność na [infekcje](#). Najczęstszym rodzajem infekcji przy przyjmowaniu tego leku jest infekcja dróg moczowych. U niektórych osób może wystąpić poważne powikłanie infekcji (sepsa), które może stanowić zagrożenie dla życia. W takim przypadku konieczne jest pilne leczenie szpitalne. W razie wystąpienia u pacjenta któregośkolwiek z poniższych objawów należy natychmiast skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod całodobowy numer telefonu:

- mętny lub nieprzyjemnie pachnący mocz lub obecność krwi w moczu,
- częstsze niż zazwyczaj oddawanie moczu,
- ból lub dyskomfort przy oddawaniu moczu,
- temperatura powyżej 37,5°C,
- temperatura poniżej 36°C,
- złe samopoczucie, nawet przy prawidłowej temperaturze ciała,
- dreszcze i drżenie,
- ból gardła lub kaszel,
- biegunka,
- duszność.

Ważne jest, aby postępować zgodnie z wszelkimi zaleceniami zespołu onkologicznego.

Wysokie ciśnienie krwi

Abirateron może powodować wysokie ciśnienie krwi. Wszelkie problemy z ciśnieniem krwi należy zgłaszać lekarzowi lub pielęgniarce. Podczas przyjmowania opisanego tutaj leku pacjentowi regularnie sprawdza się ciśnienie krwi. Bóle głowy lub nieostre widzenie należy zgłosić lekarzowi lub pielęgniarce.

Biegunka

Przyjmowanie opisanego tutaj leku może wywoływać [biegunkę](#). Biegunka oznacza wydalanie większej niż zwykle ilości stolca (kału) lub oddawanie stolców wodnistych albo luźnych. Można odczuwać również skurcze żołądka. Jeśli pacjent ma stomię, może ona być bardziej aktywna niż zwykle.

Jeżeli pacjent oddaje luźne stolce 3 lub więcej razy na dzień i nie jest to dla niego typowe, powinien jak najszybciej skontaktować się ze szpitalem, dzwoniąc pod całodobowy numer telefonu. Należy postępować według otrzymanych zaleceń dotyczących:

- przyjmowania leków przeciwbiegunkowych,
- picia dostatecznej ilości płynów w celu nawodnienia organizmu oraz uzupełnienia soli i minerałów,
- zmian w diecie, które mogą być pomocne.

Lekarz może również poprosić pacjenta o próbkę kału do zbadania w kierunku infekcji.

Wpływ na funkcjonowanie serca

Niniejsze leczenie może nasilać niektóre czynniki ryzyka związane z występowaniem problemów z sercem. Należy powiedzieć lekarzowi o poniższych objawach:

- wszelkie problemy z sercem,
- wysokie ciśnienie krwi,
- wysoki poziom cholesterolu (substancji tłuszczowej we krwi).

Lekarz może je monitorować, a w razie potrzeby wdrożyć leczenie. Jeśli pacjenta to niepokoi, powinien porozmawiać o tym z lekarzem.

Należy niezwłocznie zadzwonić pod podany numer całodobowy w razie wystąpienia któregośkolwiek z poniższych objawów w trakcie leczenia:

- duszność,
- zawroty głowy,
- zmiana rytmu serca,
- opuchnięte stopy i kostki.

Objawy te mogą być także wynikiem innych chorób, ale ważne jest, aby zgłosić się na badanie do lekarza. Należy zadzwonić pod numer alarmowy 999 w razie doświadczenia którekolwiek z poniższych objawów:

- ból, uczucie ciężkości lub ucisku w klatce piersiowej,
- trudności z oddychaniem.

Podwyższone poziomy tłuszczu we krwi

Opisane tutaj leczenie może podnosić poziom trójglicerydów. Są to substancje tłuszczowe we krwi. Aby sprawdzić poziom trójglicerydów, u pacjenta można wykonać [badanie krwi](#). Lekarz może skierować pacjenta do dietetyka w celu uzyskania porady w zakresie diety lub przepisać leki kontrolujące poziom trójglicerydów.

Osteoporoza (ubytek masy kostnej)

Przyjmowanie opisanego tutaj leku przez kilka miesięcy lub dłużej może prowadzić do podwyższonego ryzyka [ubytku masy kostnej](#). Nazywa się to osteoporozą. Może to zwiększać prawdopodobieństwo złamania kości.

Przed leczeniem i podczas niego mogą być przeprowadzane badania gęstości kości w celu sprawdzenia ich stanu. Badania te pozwalają zdiagnozować osteoporozę lub osteopenię (niską gęstość kości), co umożliwia ich monitorowanie. Jeśli badanie wykaże osteoporozę, lekarz zazwyczaj przepisuje:

- leki chroniące kości zwane [bisfosfonianami](#),
- suplementy wapnia i witaminy D.

Regularne ćwiczenia, dzięki którym utrzymujemy prawidłową masę ciała, takie jak chodzenie, bieganie i taniec, mogą pomóc w dbaniu o kości. Nazywamy je [ćwiczeniami obciążeniowymi](#). Pomocne są również inne rodzaje ćwiczeń siłowych. Jeśli u pacjenta występuje ubytek masy kostnej lub nowotwór wpływa na kości, należy najpierw zasięgnąć porady zespołu onkologicznego.

Zdrowa dieta i niepalenie papierosów również pomagają chronić kości.

Zmiany skórne

Opisane tutaj leczenie może [wpływać na skórę](#). Może wywołać wysypkę, czasem swędzącą. Lekarz lub pielęgniarka poinformuje, jakich zmian można się spodziewać. Jeśli skóra pacjenta staje się wysuszona, powinien on spróbować codziennie używać preparatów oczyszczających bez zawartości mydła oraz nieperfumowanego kremu nawilżającego.

Wszelkie zmiany skórne należy zawsze zgłaszać lekarzowi lub pielęgniarce. Udzielą oni porady i mogą przepisać odpowiednie kremy lub leki. Zmiany skórne zazwyczaj ustępują po zakończeniu leczenia.

Wpływ na wątrobę

Opisane tutaj leczenie może wpływać na funkcjonowanie wątroby. Zjawisko to występuje zazwyczaj w stopniu łagodnym. Aby sprawdzić, czy wątroba funkcjonuje prawidłowo, przeprowadza się badania krwi.

Niestrawność

Przyjmowanie abirateronu może powodować niestrawność. W razie potrzeby lekarz może przepisać leki, które złagodzą te objawy.

Podwyższony poziom cukru we krwi

Opisane tutaj leczenie może podnosić poziom cukru we krwi i zwiększać ryzyko cukrzycy.

Objawy podwyższonego poziomu cukru we krwi to:

- pragnienie,
- potrzeba oddawania moczu częściej niż zwykle,
- uczucie większego niż zwykle zmęczenia.

W przypadku wystąpienia tych objawów należy poinformować o nich lekarza lub pielęgniarkę. Wykonać mogą badania w celu sprawdzenia poziomu cukru we krwi i udzielić porady.

Jeśli pacjent ma już [cukrzycę](#), poziom cukru w jego krwi może być wyższy niż zazwyczaj. Być może pacjent będzie musiał sprawdzać je częściej lub wprowadzić zmiany w leczeniu cukrzycy. Lekarz lub pielęgniarka omówi z pacjentem odpowiedni sposób postępowania.

Bóle mięśni lub stawów

Podczas leczenia można odczuwać ból mięśni lub stawów. Jeśli pojawi się ten objaw, należy zgłosić go lekarzowi lub pielęgniarce. Mogą oni udzielić porady i przepisać środki przeciwbólowe lub inne leki. Aktywność fizyczna i utrzymywanie prawidłowej wagi ciała mogą łagodzić ból. Mogą one utrzymać elastyczność stawów i zmniejszać ich obciążenie. Jeśli ból nie ustępuje, należy powiadomić o tym lekarza lub pielęgniarkę. Mogą oni porozmawiać z pacjentem o zmianie leku na inny lek hormonalny.

Krew w moczu

Opisany tutaj lek może spowodować obecność krwi w moczu. W razie zauważenia u siebie tych objawów należy powiadomić o tym pielęgniarkę lub lekarza.

Rzadziej występujące skutki uboczne

Problemy z nadnerczami

Opisany tutaj lek może powodować problemy z nadnerczami, ale nie jest to częste. Nadnercza znajdują się u góry nerek i wytwarzają hormony. Jeżeli nie wytwarzają dostatecznej ilości niektórych hormonów, pacjent może odczuwać:

- zmęczenie i wyczerpanie,
- zawroty głowy przy wstawaniu,
- nieodpartą ochotę na słone jedzenie.

Inne ważne informacje

Ryzyko wystąpienia zakrzepu

Nowotwór i niektóre leki przeciwnowotworowe mogą zwiększać ryzyko wystąpienia [zakrzepu](#). Należy niezwłocznie zadzwonić pod podany numer całodobowy w razie wystąpienia któregokolwiek z poniższych objawów w trakcie leczenia lub po jego zakończeniu:

- pulsujący ból lub opuchlizna nóg albo rąk,
- miejscowe zaczerwienienie skóry – u osób o czarnej lub brązowej skórze może to być trudniejsze do stwierdzenia, ale skóra może stać się ciemniejsza,
- nagły atak duszności lub kaszlu.

Należy zadzwonić pod numer alarmowy 999 w razie doświadczenia którekolwiek z poniższych objawów:

- ból w klatce piersiowej,
- trudności z oddychaniem.

Zakrzepy są groźne, jednak lekarz może przepisać tzw. antykoagulanty. Leki te rozrzedzają krew. Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta mogą przekazać pacjentowi więcej informacji na temat zapobiegania zakrzepom i ich leczenia.

Inne leki

Niektóre leki mogą wpływać na działanie opisanej tutaj terapii lub być dla pacjenta szkodliwe w trakcie jej stosowania. Należy zawsze powiedzieć lekarzowi, pielęgniarce lub farmaceucie o wszystkich substancjach, które pacjent przyjmuje lub planuje przyjmować, w tym:

- lekach przepisanych przez lekarza,
- lekach zakupionych w sklepie, aptece lub online,
- witaminach lub suplementach,
- [lekach ziołowych, terapiach uzupełniających lub homeopatycznych](#),
- narkotykach rekreacyjnych, takich jak marihuana.

Laktoza

Opisany tutaj lek może zawierać laktozę. W przypadku alergii na laktozę lub nietolerancji laktozy należy zwrócić się do lekarza, pielęgniarki lub farmaceuty w celu uzyskania dalszych informacji.

Antykoncepcja

Lekarz, pielęgniarka lub farmaceuta doradzą pacjentowi, aby w trakcie leczenia powstrzymał się od stosunków seksualnych, których celem jest [poczęcie dziecka](#). Lek, o którym tutaj mowa, może uszkodzić rozwijający się płód. Ważne jest, aby podczas leczenia i przez jakiś czas po jego zakończeniu stosować skuteczną antykoncepcję.

Płodność

Niektóre leki przeciwnowotworowe mogą wpływać na możliwość [zajścia w ciążę](#) lub [zapłodnienia](#). W razie zaniepokojenia tym faktem należy porozmawiać o tym z lekarzem przed rozpoczęciem leczenia.

Leczenie z przyczyn nienowotworowych i leczenie stomatologiczne

W razie potrzeby uzyskania pomocy lekarskiej z powodów niezwiązanych z nowotworem należy zawsze poinformować personel medyczny, że jest się objętym leczeniem przeciwnowotworowym. Należy podać dane kontaktowe onkologa prowadzącego lub zespołu onkologicznego, aby personel medyczny mógł się z nim skonsultować.

Jeżeli pacjent ma wizytę u stomatologa, powinien zawsze poinformować go o leczeniu przeciwnowotworowym. Przed wizytą u stomatologa należy zasięgnąć porady prowadzącego zespołu onkologicznego.

Nasze materiały

Bibliografia

Na stronie [elektronicznego kompendium leków](#) (electronic Medicines Compendium, [eMC](#)) można pobrać ulotkę informacyjną dla pacjentów (Patient Information Leaflet, PIL), aby uzyskać bardziej szczegółowe informacje. Ulotka ta wymienia wszystkie znane skutki uboczne.

Redakcja

Nasza broszura informacyjna została napisana, przejrzana oraz zredagowana przez zespół Cancer Information Development organizacji Macmillan Cancer Support. Jej treść skonsultowano również ze specjalistami w dziedzinie zdrowia oraz osobami chorymi na nowotwory. Naszym informacjom na temat nowotworów przyznano znak jakości [PIF TICK](#). Został on stworzony przez Patient Information Forum i gwarantuje, że spełniliśmy 10 kryteriów tej organizacji w zakresie wiarygodności prezentowanych informacji na temat zdrowia.

Używany przez nas język

Chcemy, aby wszyscy chorzy na nowotwór czuli, że nasze informacje pisane są z myślą o nich.

Staramy się, by były one jak najbardziej jasne i przejrzyste. Aby to osiągnąć:

- używamy prostego języka,
- wyjaśniamy terminy medyczne,
- używamy krótkich zdań,
- używamy ilustracji w celu wyjaśnienia tekstu,
- przedstawiamy informacje w jasny sposób,
- upewniamy się, że wszystkie kwestie są zrozumiałe.

Używamy języka inkluzywnego dla wszystkich płci i piszemy w nieformalnym stylu, aby nikt nie czuł się wykluczony. Kiedy jest to wskazane ze względów klinicznych, używamy słów „mężczyzna” i „kobieta” lub „męski” i „żeński”. Robimy to na przykład, wymieniając pewne części ciała lub podając dane statystyczne dotyczące występowania chorób.

Więcej o tym, jak opracowujemy nasze materiały, można przeczytać [tutaj](#).

Data redakcji

Redakcja tekstu: 1 marca 2024 r. | Następna planowana redakcja tekstu: 1 marca 2026 r.

Nasze informacje dotyczące nowotworów otrzymały znak jakości [PIF TICK](#).

Oznacza to, że są łatwe w użyciu, aktualne i oparte na najnowszych dowodach naukowych. Mamy więcej informacji o sposobie, [w jaki opracowujemy nasze materiały](#).

Jak możemy pomóc?

Organizacja Macmillan Cancer Support zapłaciła za przetłumaczenie tych informacji na język polski przez firmę tłumaczeniową.

Właściwa opieka i wsparcie dla pacjenta

Jeśli ktoś ma nowotwór i nie mówi po angielsku, może się obawiać, że to wpłynie na jego leczenie i opiekę. Zespół opieki zdrowotnej powinien jednak zaoferować każdemu poziom opieki i wsparcia oraz informacje, które spełniają jego potrzeby.

Wiemy, że czasami pacjenci mogą doświadczać dodatkowych trudności, próbując uzyskać właściwe wsparcie. Na przykład, jeśli pacjent pracuje zawodowo lub ma rodzinę, może być mu trudno znaleźć czas, aby zgłaszać się na wizyty w szpitalu. Może także martwić się o pieniądze i koszty dojazdu. Wszystko to może wywoływać stres i pacjent może nie wiedzieć, jak sobie z tym poradzić.

Pomoc jest jednak dostępna. Nasza telefoniczna linia wsparcia może zaoferować poradę dotyczącą takiej sytuacji w języku pacjenta. Można porozmawiać z pielęgniarkami, doradcami finansowymi, doradcami zajmującymi się świadczeniami społecznymi czy pracą zawodową. Osobom z nowotworami oferujemy także dotacje od fundacji Macmillan. Są to jednorazowe kwoty pieniędzy, które można przeznaczyć na takie wydatki, jak parking szpitalny, przejazdy, opiekę nad dziećmi czy rachunki za ogrzewanie.

Możliwość rozmowy z organizacją Macmillan w języku polskim

Można zadzwonić do organizacji Macmillan pod bezpłatny numer **0808 808 00 00** i porozmawiać z nami w języku polskim za pośrednictwem tłumacza. Można porozmawiać z nami o swoich obawach i kwestiach medycznych. Po uzyskaniu połączenia telefonicznego wystarczy powiedzieć po angielsku nazwę swojego języka. Nasza infolinia jest czynna 7 dni w tygodniu w godzinach od 8:00 do 20:00.

© Macmillan Cancer Support 2024 – organizacja charytatywna zarejestrowana w Anglii i Walii (261017), Szkocji (SC039907) oraz na Wyspie Man (604), działająca także w Irlandii Północnej. Spółka z odpowiedzialnością ograniczoną do wysokości gwarancji, zarejestrowana w Anglii i Walii pod numerem 2400969. Numer rejestracyjny spółki na Wyspie Man: 4694F. Adres siedziby: 3rd Floor, Bronze Building, The Forge, 105 Sumner Street, London, SE1 9HZ. Numer VAT: 668265007

Dokładamy wszelkich starań, aby przekazywane przez nas informacje były dokładne, jednak nie można zakładać, że odzwierciedlają one obecny stan badań medycznych, który nieustannie ulega zmianom. Osoby, które martwią się swoim stanem zdrowia, powinny skonsultować się z lekarzem. Organizacja Macmillan nie ponosi odpowiedzialności za żadne szkody wynikające z nieścisłości podanych tutaj informacji lub informacji pochodzących od osób trzecich, takich jak informacje przedstawione w witrynach internetowych, do których podajemy łącza.